

Nr 399

Av herr **Hernelius m. fl.**, om *aktioner inom FN:s ram för bl. a. humanitär hjälp vid internationella konflikter.*

(Lika lydande med motion nr 463 i Andra kammaren)

En av de grundläggande bestämmelserna i Förenta Nationernas stadga är att världsorganisationen icke är berättigad »att ingripa i frågor som väsentligen falla inom vederbörande stats egen behörighet». Enda undantaget är att tvångsåtgärder enligt sanktionskapitlet, d. v. s. om bl. a. hot mot freden föreligger, trots detta kan vidtagas.

Det kan diskuteras om bestämmelsen helt följts. Många ansåg att FN:s åtgöranden, varvid bl. a. Sverige verksamt deltog, i samband med tvisten och senare striderna mellan centralregeringen i Kongo och Katanga utgjorde ett avsteg från principen. I fallet Sydrhodesia har däremot rådet ansett ett hot mot freden föreligga. När detta ärende liksom sydafrikafrågan behandlats har givetvis även detta påverkats av FN:s allmänna förpliktelse att främja aktningen för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla »utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion».

I Sudan har sedan över tio år tillbaka pågått ett inbördeskrig, vilket icke föranlett något FN-ingripande. I de södra delarna av landet råder undantagstillstånd och ekonomisk nöd. Stora flyktingskaror har lämnat områdena och flytt över gränserna och erhållit humanitär hjälp bl. a. från Sverige. Samtidigt har Sverige under det att kriget pågått utbetalat icke obetydlig ekonomisk utvecklingshjälp till regimen i Khartoum. Striderna mellan invånarna i norr och söder anses av många även ha religiös och rasmässig bakgrund. Av FN-organen har konflikten uppenbarligen ansetts vara en intern angelägenhet.

Sedan åtskillig tid tillbaka uppröres världsopinionen av det blodiga kriget mellan federationen Nigerias centralregering och utbrytarstaten Biafra samt den katastrofala hungersnöd som följt i krigets spår. Offren för denna räknas i tusentals människor dagligen. När de humanitära världsorganisationerna sökt etablera en kontinuerlig hjälpverksamhet har denna försvårats eller partiellt omöjliggjorts av politiska skäl. Centralregeringen har påståtts med svältens hjälp vilja påskynda ett militärt avgörande. Biafras talesmän har beskyllts för att använda hungersnöden som en påtryckning på världsopinionen för att med dennas hjälp få moraliskt stöd

i sitt militära underläge. Vilket av påståendena som helt eller delvis är riktigt är svårt att objektivt bedöma; ostridigt är emellertid att oskyldiga människor dag efter dag svälter ihjäl till följd av den rådande situationen.

Samtidigt erhåller centralregeringen vapenleveranser från Storbritannien och Sovjetunionen, medan biafraregeringen fått stöd från Frankrike. Motiven för de olika stormakternas skilda agerande skall i detta sammanhang ej göras till föremål för en analys. Trots att praktiskt taget hela världen känner till lidandena och ohyggligheterna i Biafra — vad som försiggår i Sudan har icke i samma grad varit allmänt bekant — bar biafrafrågan icke upptagits på Förenta Nationernas dagordning, icke ens under den senaste generalförsamlingen. De försök att åstadkomma en åtminstone tillfällig vapenvila som gjorts av den etiopiske kejsaren i hans egenskap av ordförande i en medlingskommission inom organisationen för afrikanska stater har misslyckats.

Från mänsklig synpunkt borde det emellertid vara självfallet att internationella aktioner gjordes med vädjan, om bl. a. ökad humanitär hjälp, vapenembargo samt vapenvila i syfte att få till stånd nya förhandlingar. De nordiska staterna har liksom andra i allmänpolitiska frågor samarbetande nationer sitt ansvar. Trots FN-stadgans förbud mot inblandning i ett lands inre angelägenheter synes det tänkbart att, om så blir nödvändigt, initiativ tages inom FN:s ram. Detta kunde i så fall ske under åberopande av stadgandet i kap. 1, art. 1, mom. 3, om FN:s ändamål att åstadkomma internationell samverkan vid lösande av internationella problem av humanitär art.

Härmed hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge till känna vad ovan anförts.

Stockholm den 28 januari 1969

Allan Hernelius (m)

G. Ivar Virgin (m)

Bertil Strandberg (m)
